

Nag-unang Sinemanang Magasin Sa Binisaya

Bisaya

Hunyo 26, 2019

Karon,
Available na sa
National Bookstores
ug Merriam &
Webster Bookstores
Nationwide!

Mga Sugilanon:

Red Devil

Ni R. Joseph R. Dazo

Tulumanon

Ni Eric S.B. Libre

Artikulo:

**Nganong Nahimo
Nakong Paborito Ang
Tubo Juice?**

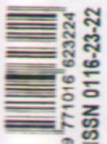
Ni Meriam-Gumond Lamberte

Balak sa Semana:

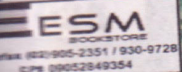
sumad

Ni Elvin Ruiz

Hulagway ni Wilson Fernandez

ROMM BURLAT

Direk ROMM BURLAT

WALAG TUO ANG GIHIMONG MGA PROYEKTO

NAMUNGINGI sa lainlaing proyekto si Direk Romm Burlat. Ang nakalahi lang gyod niya sa ubang nag-alagad sa puting tabil, siya, gawas nga direktor, usa usab ka aktor ug *line producer*. Sa ato pa, wala magapos ang iyang arte sa usa lang ka linya. Usahay, makapangutana lagi kita kon giunsa kining tanan pagdala ni Direk Romm. Lisod gyod baya ang pagbahin-bahin sa atong panahon ilabi na nga kining paggama og pelikula dili sab baya ni masayon-sayon. Nagkinahanglan kini og talagsaong pokus ug saktong panahon.

Siya ang direktor sa pelikulang “Bakit Nasa Huli Ang Simula.” Kini sab ang unang *starring role* ni Ms. Faye Tangonan uban nila si William Martinez, Lance Raymundo, Jay-R Ramos, Lester Paul, ug uban pa.

Gipangutana sa mga reporter si Direk Romm kon unsaon niya paghulagway kining maong pelikula. “*Ang movie is a suspense-action-drama which tackles anti-human trafficking. Ito ang mag-serve as wake-up call sa lahat,*” matod niya.

Ug aduna pay gidugang si Direk Romm, “*Sobrang inspirado dahil most of my movies ay may advocacy. Gusto kong i-relay sa lahat ang idea on how to free people from the bondage of slavery.*”

Ug gipangutana sab siya kon unsa kahay mga leksiyon nga mapupo nato kon motan-aw ta niining maong pelikula? Ug maka-*appreciate* ba pod kaha niini ang mga *millennials*?

Ang tubag ni Direk Romm: “*Ang aral dito, do not trust strangers, always be careful when you are out, make sure to be with friends. Value family and friendships.*” Ug midugang pa ang direktor, “*I believe the millennials will appreciate the film because it concerns them. It is educational for them.*”

Sa ato nang gikaingon, dili lang pod siya direktor kondili usa sab ka aktor. Gani, siya man ang bida sa pelikula nga nag-ulohan og “Tutop” nga gidumala usab ni Direk Marvin Gabas. Makahahadlok kining maong pelikula. Gibituonan usab

kini nila ni Jay-R, Tonz Are, Faye Tangonan, ug uban pa.

Tuod, mao diay kini ang *highlights* sa karera ni Direk Romm: Best Director alang sa “Agaw Pansin” sa 4th Lutas Film Festival; Best Director, “Ama Ka Ng Ama Mo” sa DepEd; Best Director sa “Cuckoo” sa 30th Asia Pacific Awards; Best Director sa “Balikuko” sa 2nd Dangal ng Bayan Entertainment Awards ug sa Star Buzz Awards 2019; ug Best Director alang sa “Sindi” sa Gawad Filipino Awards. — **Z**

5 Ka Rason Nganong Angayng Tan-awon ang “Sunshine Family”

ShowbizTsika

Ni Himaya Dagohoy

USA sa mga pelikulang gikahinamang tan-awon karon sa mga makisine mao ang *Filipino-Korean film* nga “Sunshine Family,” usa ka adaptasyon sa 1992 *Japanese movie* nga “The Hit-And-Run Family.”

Ang pelikula nga gidirek ni Kim Tai Sik nagsaysay sa kinabuhi sa usa ka pamilyang Pinoy nga nanimuyo sa South Korea. Ang pamilya naghinam-hinam nga makauli sa Pilipinas hangtod nga miabot ang panahon nga naapil sa *hit-and-run accident* ang amahan nga gidala ni Nonie Buencamino. Dinhi nangitag paagi ang pamilya ug nagtinabangay aron masulbad ang problema.

Gawas sa *real-life couple* nga sila si Nonie ug Shamaine Buencamino, apil usab sa *cast* sila si Sue Ramirez, Marco Masa, ug ang *K-Pop idol* nga si Shinwoo sa Blanc7.

Ang “Sunshine Family” usa ka makahinuklog nga pelikula nga dili angayng palabyon sa pamilyang Pilipino ilabi na sa mga *fan* sa *K-pop* ug *K-drama* sa Pilipinas.

Ania ang 5 ka rason nga angay kining dalikyatan sa mga sinehan karon:

1. Ang kausahan sa duha ka kultura. Ang sugilanon nagpahimug-at sa kultura sa mga Pilipino ug Koryano, gikan sa relasyon sa pamilya, silingan, higala, pagkaon ug mga dapit. Ug bisan didto kini *gi-shoot* sa Korea, dayag nga makita ang tradisyon sa mga Pilipino.

2. Ang gugma sa pamilya. Ang *main highlight* sa pelikula mao ang lig-ong relasyon tali sa pamilyang Pilipino ug Koryano. Kay bisan ug unsa pay mahitabo ug may panagbingkil, mosangkog gihapon sa pagsinabtanay ug panaghiusa sa pamilya.

3. Makita ang katahom sa Korea. Ang kinatibuk-an sa pelikula *gi-shoot* sa Seoul ug Yangpyeong County, South Korea. Ang pelikula naghatag og libreng pagsuroy sa nagkalainlaing mahinungdanon ug maanindot nga mga dapit sa Korea.

4. Naghisgot kini sa nagkadaiyang isyu sa katilingban. Gawas sa pagpakita sa gugma sa pamilya, ang pelikula nagladlad usab sa nagkalainlaing isyu sa katilingban nga ginahisgotan dinhi sa Pilipinas sa nanglabayng katugan.

5. Daghang paukyab. Ang “Sunshine Family” dili usa ka tipikal nga *family drama film*. Maghatag kini og lahi nga mga emosyon nga magdala ug magpahiamgo sa pagpakigbisog sa mga ginikanan ug mga anak diha sa pamilya. Duna kini daghang *plot twist* ug mga sorpresa nga dili nimo damhon nga masinati sa imong pagtan-aw. — **TZ**

CHRISTINE BERSOLA,

Excited nga Manudlo sa Iyang Kasinatian sa Pagnegosyo

USA sa mga *celebrity* nga misulod sa negosyo ug hinay-hinay nga nagmalampuson kini si Christine Bersola.

Human sa hataas nga panahon nga nagbakasyon sa telebisyon, makita na usab si Tintin Bersola-Babao pinaagi sa iyang bag-ong programa nga *entrepreneurship* nga ipagawas sa Signal TV sunod buwan. Makauban niya sa maong show si *business coach* Chinkee Tan.

Sa pagkahuman sa ulahi niyang programa

sa TV5, ang asawa ni *broadcaster* Julius Babao nalinga sa pag-atiman sa nagkadaiya niyang *business ventures*. Ug karon naghinam-hinam siya nga ipahat ang mahinungdanong mga punto ug kasinatian sa iyang pagnegosyo.

Apan sa wala pa kini, nagkauban na sila ni Chinkee sa MoneyWise, usa ka *online financial literacy show*.

“It’s available online sa Facebook and YouTube kasi nga ‘yun ‘yung passion ko— to educate people, to be successful in business,” matod pa ni Christine. — **TZ**

Gikan sa Hagnaya ngadto sa Malakanyang

Ni Alito L. Malinao

*There is no chance, no destiny, no fate that can circumvent
or hinder or control the firm resolve of a determined soul.*
~Ella Wheeler Wilcox

(Gula 9)

Sentro sa Poder

UNOM ka *press secretary* ang akong nahimong boss sa Malakanyang. Una, si Jess Sison sa panahon ni Ramos, gisundan ni Rod Reyes sa panahon ni Estrada, unya si Noel Cabrera, Cerge Remonde, Milton Alingod ug Ignacio Bunye sa panahon ni Gng. Arroyo. Ang upat pulos nako nakaila sa akong pagka peryodista gawas kang Bunye nga politiko ug kanhi mayor sa Muntinlupa ug si Remonde nga bisan og inilang magsisisyba sa radyo sa Sugbo mao pa nako ikahimamat sa Malakanyang.

Si Noel Cabrera, nga unang *press secretary* ni Presidente Arroyo, kanhi editor sa Manila Chronicle ug kanunay kong kainom sa National Press Club. Kusog moinom sama sa daghang peryodista si Noel. Maoy hinungdan nga sayo siyang namatay sa sakit nga kanser sa dakong tinai o *colon cancer*.

Sa diha pa siya sa Malakanyang, ako ang gikuha niyang pangabaga. Kon adunay miting sa gabinete, iya akong ikuyog aron mokuha og *notes*. Samtang siya ug ang ubang mga membro sa gabinete mag-alirong sa presidente sa *cabinet room* sa palasyo, ako atua sa kilid nga may dalang bolpen ug *notebook*. Pagkahuman sa miting, akong sulaton ang estorya ug basahon ni Cabrera una i-*release* sa PND ngadto sa mga membro sa Malacanang Press Corps o mga *reporter* gikan sa lainlaing medya nga nadestino sa palasyo.

Dihay usa ka miting sa gabinete diin akong nakita nga nasuko pag-ayo si Gng. Arroyo kang kanhi kalihim Benjamin Abalos sa Metro Manila Development Authority MMDA. Nailhan si Gng. Arroyo nga *mataray* o daling masuko ilabi na kon dili masunod ang iyang gusto. Niadtong higayona, ang dakong suliran sa Metro Manila mao ang nagtipun-og nga mga basura sa kapital ug ubang mga siyudad. Naluoy akong nagtan-aw kang Abalos nga nagpakahilom lamang samtang

Akong gidunol ngadto kang Press Secretary Ignacio Bunye ang kopya sa akong libro nga "Journalism for Filipinos."

gidabudabohan siya ni Arroyo. Itomon si Abalos apan dihang gikasab-an siya ni Arroyo sa atubangan sa ubang membro sa gabinete, ingon sa nangluspad siya.

May mga higayon usab nga kusog mobahakhak si Arroyo kon makadungog siya og pagdayeg gikan sa mga membro sa gabinete o mahimuot siya sa ilang mga trabaho. Kugihan si Arroyo, busa masuko siya kon magtamad-tamad sa ilang mga trabaho ang mga membro sa iyang gabinete.

Dihang namatikdan ni Cabrera nga ingon sa dali na siyang maluya gumikan tingali sa sakit nga iyang namatyagan, mihangyo siya kang Gng. Arroyo nga moluwat pagka *press secretary*. Misugot ang presidente ug gitudlo si Cabrera nga embahador sa Pilipinas ngadto sa Hungary, Romania ug unya sa Cambodia. Apan paglabay sa pipila ka tuig, mipauli sa Manila si Cabrera kay grabe na ang iyang sakit ug hangtong nga namatay. Bata pa ug tingali wala pay 60 dihang namatay si Noel; manghod ko siya. Nasubo ako sa iyang pagtaliwan dili lamang tungod kay siya ang akong boss apan sa among panag-uban gitratar niya ako isip higala; bisag kausa wala ako makadungog nga mitaas ang iyang tingog.

Ang mipuli kang Cabrera si Milton Alingod. Didto lang mi magkaila ni Milton sa Malakanyang kay gikan man siya sa radyo ug dili sa diyaryo. Si Alingod, gikan sa DZHP, ang radyo sa Philippine Herald, ug siya ang hepe sa Radio-TV Malacanang o RTVM nga ander sa OPS. Pagkamatay ni Cabrera, gi-*promote* si Alingod isip *press secretary*.

Sahi kang Cabrera, hapsay ang among panag-uban ni Alingod. Sahi kang Cabrera, dili hambogero si Alingod ug mading duolon. Apan lahi kang Cabrera, dili makasulat si Alingod kay lagi gikan man siya sa radyo ug dili sa diyaryo. Busa sa tanang sulatanon bahin sa Malakanyang, ako ang iyang gipiyalan niadtong tungora. Isip hepe sa PND may kaugalingon akong mga *writer*, *reporter* ug mga potograpet. Ako na ang naghatag og *assignment* ngadto sa akong mga *staff*.

Si Remonde misunod apan kadiyot ra siya ug gipulihan siya ni Ignacio Bunye nga usa ka abogado ug walay kasinatian sa medya. Sa iyang panahon, si Bunye gilibotan

ang mga pag-umangkon nga pulos mao pa makatilaw og
masa mga arogante.

Una ka higayon niana, may miting sa Jakarta, Indonesia
nga sambungan ni Arroyo. Ang usa ka staff ni Bunye nga
naghihahatag sa atong trabaho. May usa kami
reporter nga lalaki nga tingali iyang kursonada, iyang
ngadto sa Jakarta nga wala mananghid kanako
nga ako man ang superyor sa maong reporter. Pagbalik
sa reporter sa Makanyang ako siyang gipatawag ug gikasab-an.
Wala siyang gipangutana ngano nga mibiyahe man siya nga
wala mananghid kanako nga ako man ang iyang superyor.
Nagpangutana siya nga giorderan kuno siya sa bata-bata
ni Bunye ug gipakaingon niya og dili na kinahanglan nga
mananghid kanako.

Human nako kasab-i ang reporter abi nako og natapos
sa ang maong kaso. Apan ang reporter misumbong ngadto
sa Bunye ug inay ako dapigan, mao na hinuoy gidapigan
ang akong reporter ug gipaesplikar pa ako ngano nga akong
gikasab-an ang reporter. Niadto, misanting ang akong
dihadiha miluwat ako isip hepe sa PND.

Nakatapulo ako ka tuig nga nag-alagad sa Malakanyang:
sa tuig kang Ramos, duha ka tuig kang Estrada ug pito
ka tuig kang Arroyo. Gumikan sa akong pagluwat, sugod
sa Enero 2007 wala na usab akoy trabaho. Apan niadtong
higayon may diyotay na akong natigom ug nakatapos na sa
pagtungaha ang among duha ka sinagop.

Wala una ako mangita og trabaho. Apan sa kadugayan,
kay napul-an sa pag-estambay, miaplay ako ug gikuha nga

consultant ni Senador Vicente Sotto III nga niadtong tungora
maoy lider sa mayoriya sa Senado. Usa nako ka estudyante
kanhi sa PUP ang information officer ni Sotto nga si Mike
Caber ug siya ang nakatabang kanako sa akong pagsulod sa
staff ni Sotto. Gihimo akong speech writer sa senador.

Naatol niadtong gidungog sa Senado ang kasong
impeachment batok kang kanhi Hepe Mahistrado Renato
Corona. Mibulig ako sa staff ni Senador Sotto kay ang senate
majority leader mao man ang mopahigayon sa mga tawo nga
ipatawag sa mga hearing sa impeachment.

Kay ako man ang iyang speech writer, ako ang mosulat sa
mga diskurso ni Sotto. Si Tito Sotto apo ni Vicente Sotto, ang
giulang Amahan sa Literaturang Sugboanon. Si Don Vicente
Sotto ang nagtukod sa Bag-ong Suga ug unang nagmugna og
mubong sugilanon nga Binisayang Sinugboanon. Isog siya sa
hawan sa Senado ug dili moatras og debate. Gipakaingon
nako og nasunod ni Tito Sotto ang kalantip sa utok ug pagka
magsusulat sa iyang apohan. Kausa niana, gipasulat ako og
usa ka diskurso nga ihatag ni Sotto sa usa ka panagtigom sa
Cebu. Gisagolan ko kini og Binisaya. Abi nakog mahimuot
si Sotto apan nahisagmuyo ako kay iya mang gipatangtang
ang Binisayang parte sa iyang diskurso. Diha pa ako masayod
nga dili diay makasabot ug makasulti og Binisaya ang apo ni
Don Vicente Sotto. Sa akong kaugalingon, nakaingon ako
nga kaanugon nga wala makuha ni Tito Sotto ang kalantip sa
iyang apohan sa pagsulat og Binisaya.

(PADAYONON)

NGANONG PARAT...

(Sumpay sa panid 23)

paghugit sa pagkaon.

"Diin ka man niining tanan?" Nangutanang daw masilagon
ang adunahang igsoon.

Gisugingon dayon siya sa hingpit nga kaagi. Natingala tuod
ang datong igsoon. Unya gikuha na usab ang galingan ug
gihunghongan kini pagpagulag mga sapin, sinina, habol, ug
ibang galamiton. Gimandoan dayon sa kabos ang iyang asawa
pagpahatag niadtong tanang butang ngadto sa mga kabos nga
mangtambong sa piging.

Ang igsoong dato masinahon kaayo. Nasina siya sa kahimtang
sa iyang igsoon. Busa mihangyo usab siya nga mohulam sa
galingan uban ang hunahuna nga dili na gayod iuli. Apan ang
igsoon dili gayod pahulam kay dili ipabaligya ang galingan ni
pahulaman kang bisan kinsa.

Nanglabay ang katuigan ug ang tag-iya sa galingan nahimo
nang labing adunahan sa ilang dapit. Naggama siyag usa ka
dakong kastilyo ibabaw sa dakong bato daplin sa dagat nga nag-
atubang sa kasadpan. Ang mga bentana diin ang mabulokong
sawmsom mogilak inigkahapon, makita sa layong dapit. Sa
kadugayan, tungod kay kadtong balaya binutangan man kanunay
og dakong suga sa atop, gihimo na hinuon nga timan-anan sa mga
sakayanon. Mga dumuduong kun turista gikan sa nagkalainlaing
dapit sa kalibotan mangadto pagtuyo sa kastilyo aron lamang
pagtan-aw sa kahibulongang galingan ug sa talagsaong pagkagama
sa kastilyo nga labaw pa kaanindot sa mga kastilyo sa mga hari
niadtong panahona.

Hangtod sa kadugayan usa ka bantogang magpapatigayon
nahiduaw ug sa pagkakita niya sa kahibulongang galingan

nangutana usab dayon siya kon makagaling ba kadtog asin. Gitug-
anan dayon siya nga mahimo; busa iya dayong gihangyo ang tag-
iya nga paliton ang galingan kay kadto ugong magpapatigayon,
magpapatigayon man sa asin. Ang tag-iya nga karon bahandianon
na kaayo ug sangkap na sa tanang kinahanglanon sa kinabuhi
wala gihapon mosugot, kay kuno, dili na siya makapagaling og
mga sapot, kan-on, ug uban pang angay ipanghatag sa mga kabos
panahon sa Pasko. Ang magpapatigayon nangitag paagi nga
makuha gayod niya ang galingan. Iyang ghiphipan og daghang
salapi ang usa sa mga sulugoon sa tag-iya ug gisugo sa pagpakawat
sa galingan inigkahinanok na nila. Misangpot ang gihimo sa
magpapatigayon ug nakawat tuod ang galingan. Niana dayong
gabhiona, milawig dayon ang magpapatigayon.

Paghiabot niya sa layo na kaayo mimando dayon sa galingan
pagpagula og asin. "Hala, paghimog asin," matod sa tawo nga
mahinamon kaayo, "kutob sa imong mabuhat, asin ra gayod,
daghana kaayo!"

Daghan na kaayong asin. Ang tanang sako sa barko napuno
na sa asin ug hangtod ang sarang pang kasudlan napuno
na usab; hangtod napuno na ang barko. Gikuyawan na ang
magpapatigayon ingon man ang mga taga barko. Ang galingan
kusog kaayong mipagula og asin. Wala sila makahimo sa
pagpaundang niini. Wala usab sila makahunahuna paglabay sa
galingan aron dili na makadugang sa katugob sa barko.

Wala na gayod matabang. Ang barko nalunod, mitundag
ngadto sa ilawom sa dagat ug nadala ang galingan nga nagagaling
gihapon og asin. Hangtod niining mga adlaw, wala mahibaloi
haing dapita sa lawod mahimutang ang nawala nga galingan.
Basta, piho nga nagagaling gihapon kinig asin tungod kay asgad
pa man hangtod karon ang dagat.

(KATAPOSAN)

Balaod ug Kamatuoran

Ni Atty. Ver Quimco

Balaod Kontra Bastos

MILABAY na ang panahon diin ang yagayagaong kalalakin-an sayon ug libre kaayong managhoy, magsinggit, ug magyagayaga sa kababayenan ug bisan pa sa mga bayot nga ilang ikahinagbo ug makit-an sa kadalanan. May balaod na nga magsilot kanila.

Nahimo nang balaod ang Bawal Bastos Law nga gitawag usab og Safe Streets, Public Places and Workplace Act.

Niadto pang miaging Abril 21 ning tuiga, nahimo nang hingpit ang maong balaod. Human unya kini ipublikar, ang tanang tawo sulod sa teritoryo sa Pilipinas obligado na nga mosunod niini, ug silotan na kon mapamatud-an ditto sa hukmanan nga nakalapas niini.

Wala kini aprobahe ni Presidente Duterte apan wala usab niya kini ibasura. Gipasagdan lang nga molabay ang katloan (30) ka adlaw gikan sa pagduso niini sa kongreso ngadto sa iyang buhatan. Base man god sa atong konstitusyon, bisan kon wala pirmahi sa presidente ang usa ka balaodong gihatod sa kongreso ngadto kaniya alang sa iyang *approval*, unya wala siyay gihimo niini human molabay ang katloan (30) ka adlaw, ang maong balaodon mahimo nang hingpit nga balaod. Mao kini ang nahitabo ning maong bag-ong balaod. Gipasagdan lang o nahikalimtan ba lang kaha sa presidente, o dili ba kaha siya ganahan nga mopirma apan dili usab niya gustong *i-veto* o mobaraw niini, ug gitugotan na lang niya nga mahimo kining balaod nga dili siya manginlabot.

Maong kuydawo sa mga yagayagaon o siawan sa mga babaye ug mga bayot ug tomboy. Basin mahiagom mo sa multa nga gikan sa P1,000.00 hangtod P100,000.00 kon ginasubli-subli ang

kalapasan sa tagsala. Dili lalim. Gasto na kaayo karon ang magbinastos. Wala pa kiniy labot sa danyos-sibil nga mahimong ipahamtang sa hukmanan aron ibayad sa tagsala ngadto sa nagsumbong nga biktima.

Apan unsa na kaha kaandam ang atong katilingban sa pagdawat ug pagtuman ning maong balaod? Ning nasod nga hangtod sa karon nagsunod sa kulturang dominasyon sa kalalakin-an, daw gidawat na lang kining maong mga buhat ug sa daghang kahimtang kini gipalabay lang ug daw normal na lang kaayo nga mga tiaw. Gani si Presidente Duterte mismo sa iyang mga pakigpulong kanunayng maakusahan nga nagbinastos. Niadtong usa sa mga unang higayon gani nga siya nakig-atubang sa mga sakop *media* niadtong bag-o pa siyang napili, haskang sibaw sa iyang taghoy-pasiaw ngadto sa usa ka babayeng reporter nga nangutana kaniya. Gabagulbol ang mga *gender advocate* human niadtong panahona apan taman ra gyod silas kalagot kay gisundan pa man to sa daghan pa kaayong susamang mga tiaw sa presidente nga usahay punteryahon pa gani si Vice President Robredo. Inay makabahahe kini sa pagtahod sa publiko sa presidente, daw gikahimuot man hinuon kining maong mga tiaw sa presidente base sa paghugyaw sa mga naminaw kaniya. Padayong gisaway ang presidente sa pagkabastos kuno niyag baba apan padayon man pod nga nalingaw kaniya ang publiko tungod niini.

Ug balik sa unod ning maong balaod, wala lang kini maglambigit sa mga binastos batok sa mga babaye, bayot ug tomboy. Dinhi, gipalapad usab ang wanang sa pagbinastos nga gimbutan sa Anti-Sexual Harassment Law sa pagkakaran gikan sa kanhiyang pagdili sa binastos nga

mga buhat diha lang sa trabahoan, eskuylahan ug bansayanan. Karon, bisan asa nga dapit himoon kining mga buhata ug pulong seksual nga makahahasol, makahahadlok sa biktima, paglapas na kini ning maong balaod— bisan sa kahimtang diin ang tagsala dili kauban sa trabaho o tulunggaan sa biktima, bisan kon ang tagsala dili magtutudlo o labaw og posisyon sa biktima.

Base ning maong balaod, ang mabiktima sa mga binastos nga buhat mahimong modangop gilayon ug mosumbong sa mga polis. Ug ang morespondeng polis moisyu gilayon og *violation ticket* sa gisumbong. Kini mahimo dayong basehan sa imbestigasyon batok kaniya kon ipursiger sa nagsumbong. Kon makita nga dunay igong ebidensiya, taralon siya sa hukmanan. Ug kon mapamatud-an, silotan sa multa nga gipahamtang ning maong balaod.

Matod sa mga nagpaluyo ning maong balaod, kini angay gyong sundon sa tanan bisan pa ni Presidente Duterte nga naila na kaayo sa iyang mga pasiaw sa *rape* ug mga babaye. Haskang kuyawa na gyod rong panahona! Dili na gyod angayng magpataka og pahayag sa atong gibati bisan pa kon kini pagdayeg sa katahom sa usa ka babaye kay kon lainon og sabot, basin kaso ug multa ang atong kapadulngan. Haskang higpita na gyod sa proteksiyon-legal nga gihatag ngadto sa mga babaye ug sa mga naa sa *third sex*. Angay na gyong mag-amping sa ilang mga pulong ang mga bastos og baba nga kalalakin-an.

Apan ang pangutana: mga lalaki ra ba diay ang kabalo magbinastos? Kanus-a pa kaha mahimo ang balaod nga magsilot kon mga lalaki ang mabiktima sa mga bastos og baba nga mga babaye ug mga bayot nga daghan ra ba pod ni sila? — **7**

Legal Information

Pangutana: Unsay kahulogan sa pulong *preventive suspension* sa usa ka kasong administratibo batok sa usa ka opisyal sa gobyerno?

Tubag: Ang *preventive suspension* mao ang usa ka pamaagi sa husay diin ang sinumbong nga opisyal o empleyado sa gobyerno isuspenso sa igong gidugayon gikan sa iyang trabaho ug buhatan samtang gihusay ang kaso batok kaniya. Ang *preventive suspension* dili silot ug wala magpasabot nga giila nang sad-an ang sinumbong. Nagtumong lang kini nga dili magamit ang iyang puwesto aron dili mahadlok ang mga testigos ug dili maapektohan ang pagpagawas sa ebidensiya didto sa husay batok kaniya.

DICTIONARY OF CEBUANO LOANED WORDS

-Aa-

- artist, (Eng. *artist*) the one who engage in art
- artista, (Sp. *artista*) artist (in Cebuano it usually refers to actors of films, plays and TV shows)
- artistiko, (Sp. *artístico*) artistic
- artraytis, (Sp. *artritis*) arthritis
- asado, (Sp. *asado*) roasted meat; barbecued meat
- asal, (Sp. *asar*) to roast a whole animal on a spit or cue
- asasin, (Eng.) assassin; killer; murderer
- asasinasyon, (Eng.) assassination
- asasinayt, (Eng.) assassinate
- asbestos, (Sp. *asbesto*) a kind of mineral that are made into a fireproof articles
- aseksuwado/a, (Sp. *asexuado/a*) asexual
- asembleya, (Sp. *asamblea*) assembly, meeting; conference
- asenso, (Sp. *acenso*) ascent; rise; promotion
- asento, (Sp. *acento*) accent; tone
- asentuwasyon, (Sp. *acentuacion*) accentuation
- aser, (Sp. *hacer*) 1. to make or do as in "Wa moaser (wa magsilbi)"; 2. usher (aser sa masyaw); facilitator
- aseras, (Sp. *acera*) sidewalk; walkway
- aserawo, (Sp. *acero*) wrought iron that is tempered to harden like a steel
- asero, (Sp. *acero*) steel
- asersiyon, (Sp. *acercion*) assertion; affirmation
- asesor, (Sp. *asesor*) 1. advisory; 2. adviser; counselor
- asetilen, (Eng.) acetylene
- aseton, (Eng.) acetone
- asido, (Sp. *acido*) acid
- assignasyon, (Sp. *asignacion*) appointment; allotment
- assignatura, (Sp. *asignatura*) subject; course
- asikaso, (Sp. *asi caso*) attend to. Syn. **atender, atiman**
- asilo, (Sp. *asilo*) orphanage; asylum; shelter
- asilum, (Eng.) asylum
- asimilar, (Sp. *asimilar*) assimilate
- asimilasyon, (Sp. *asimilacion*) assimilation
- asistir, (Sp. *asistir*) attend to; to accompany; to aid, assist
- asma, (Sp. *asma*) asthma
- asno, (Sp. *asno*) donkey
- asoge, (Sp. *azogue*) quicksilver; matchstick
- asosasyon (Sp. *asociacion*) association
- asoteya, (Sp. *azotea*) open roofed terrace
- aspaltado, (Sp. *asfaltado*) paved; asphalted
- aspalto, (Sp. *asfalto*) asphalt
- aspeto, (Sp. *aspecto*) aspect
- aspirante, (Sp. *aspirante*) applicant; candidate; aspirant
- aspirasyon, (Sp. *aspiracion*) aspiration
- aspirin, (Eng.) aspirin
- asta, (Sp. *hasta*) including; until; even. Also (see) **hasta**
- asterisk, (Eng.) asterisk
- asterowid, (Eng.) asteroid
- astigmatismo, (Sp. *astigmatismo*) astigmatism
- astrindiyent, (Eng.) astringent
- astro, (Sp. *astro*) star. Syn. **bituon**
- astrologo, (Sp. *astrologo*) astrologist
- astrolohikal, (Eng.) astrological. Also (see) **astrolohiyanhon** (pertaining to astrology)
- astrolohiko, (Sp. *astrologico*) astrological. Also **astrolohikal**
- astrolohiya, (Sp. *astrologia*) astrology
- astronomiko/a, (Sp. *astronomico/a*) astronomic; astronomical
- astronomiya, (Sp. *astronomia*) astronomy
- astronomo, (Sp. *astronomo*) astronomer

(Pasidaan: Kining maong kapulongnan naglakip lang sa mga pulong hinulaman sa Binisaya diin ang matag entri gisundan sa etimolohiya (anaa sulod sa parentesis) o gigikanang pulong. Mga minugbo: Sp. – Spanish, Eng. – English, Lat. – Latin, simp. – simplified o gipasayon, pl. – plural.)

PULONGBAY

Binalay ni
**VALERIE
QUIMNO-
BERDANI**
Koronadal City

B	A	H	I	N		A	B	A	G	A
A		E		A	G	N	I		O	T
L	A	R	A	W		H		K	M	
U	P	A		O		I	T	A	A	K
L	A	M	I	N	G		A	N		A
A		E		G	I	A	N	D	A	M
N		N			N			I	T	I
G	A	T	A	S		A	G	D	O	N
	G	A	R	A		S		A	L	E
O	T		K	A	T	O		T		R
B	A	H	A	D			T	O	R	O

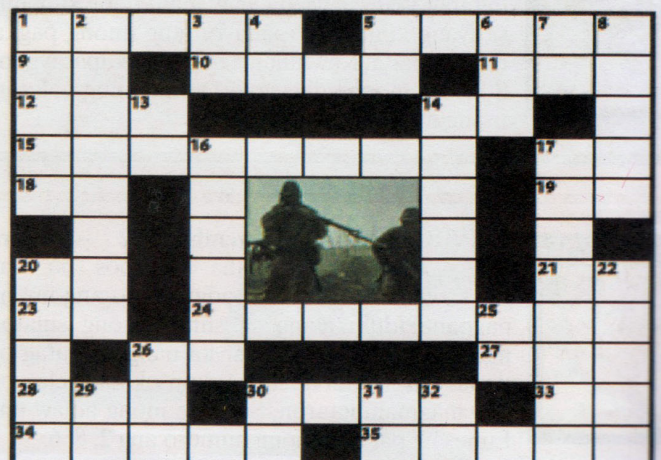
PABABAG:

1. Di makasulti
5. Lugar sa Japan
9. Sangpit ngadto sa edarang baye
10. Brand sa sanina
11. Dulaanang dunay tako
12. Dili ikaw
14. Nota sa musika
15. Gikaatbang nilang Magellan
17. Tugbang sa out
18. Huni sa uwak
19. Purchase Order
20. Domestic Helper
21. Lugar sa California
23. Over acting
24. Matang sa isda (Tag.)
26. Apilyedo sa Insek
27. Lugar sa Zambales
28. Kanhi aktor (mipanaw na)
30. Gisudlan sa sardinas
33. Army Patrol
34. Kanhi artistang Alegre
35. Ipadulos

HUBAD SA MIAGI

PAUBOS:

1. Inilang landmark sa Sugbo ug Manila
2. Makasignit
3. Partido sa mga oposisyon
4. Sidekick ni Presidente Duterte
5. Tugbang sa dili
6. Anak sa imong anak
7. Mubong litok sa ako
8. Apilyedo sa kanhi child star
13. Inilang kongregasyon
14. Tinagalog sa mihapa
16. Inilang kanta
17. Ipagula (Tag.)
20. Asawa sa don
22. Charismatic greeting sa gugma
25. Kinatsila sa oo
26. Gisundan sa dos
29. Inilang aktor
30. Sangpit ngadto sa lola
31. Nota sa musika
32. Kurso

WALA PALUPIG

Deria: Sus, Miga, gihilasan gyod ko adtong usa ka babaye nga akong nakadungan pagpamalit og *t-shirt* didto sa mall kagahapon ba.

Sheila: Ngano diay, Miga?

Deria: Pareho man god ming namili adtong mahalong klase sa *t-shirt*. Sa dinha na siyay naangayan, gipakita niya kini sa iyang bana dayong ingon: “Lab, puyde na tingali ni pang-uran nako sa balay, no?” Pastilan, giludod gyod kong naminaw niya, uy, hambogera sa ngatanan!

Sheila: Nag-unsang dayon ka, Miga?

Deria: Ay, namunit kog mga usa ka dosenang parehog klase sa iyang napilian. Dayong giingnan pod nako ang akong bana: “Beh, kini na lang atong ipanghatag sa atong mga saop para ilang masul-ob inimagtrabaho sila didto sa asyenda. Pangutan-a kuno tong *salesgirl* kon naa pa ba silay *stock* ani kay aron maapod gyod natog hatag ang atong mga saop.”

ERIC S.B. LIBRE

Lalawigan sa Davao del Sur

NASAKPAN

Don Bobby: Laarni, nganong gidawat man nimo kining aplikante sa *accounting* nga mubo man ang resulta sa eksam ug morag molikoy man ang estorya?

HR Laarni: Morag buotan man god, Boss.

Don Bobby: Maayo gani kay mitan-aw ko sa resulta karon. Ayaw siyag

dawata.

HR Laarni (miduol sa aplikante sa gawas): Iuli nako nimo ning P500. Anugona, uy, nasakpan man nga mubo ka og resulta sa eksam. Wala ta kalusot karon, sunod na lang nga bulan balik, ha.

ANTHONY LOCSIN

Davao City

LAIN NA LANG

Sa opisina ni Sharon nga usa ka *wedding coordinator*...

Marissa (minyoonon): Madam, gipili ka namo para sa among kasal. Pero naa lang untay usa ka pangutana akong uyab para sa nimo.

Sharon: Sige, Ma'm ug Sir, pangutana lang. Walay problema.

Danilo (minyoonon): Madam Sharon, malipayon ba ang imong kinabuhi isip minyo?

Sharon: Sa tinuod lang, dili gyod baya. Gibiyaan ko sa akong bana kay maldita daw kaayo ko.

Marissa (ngadto sa iyang pamanhonon): Danilo, sa lain na lang ta magpa-coordinate, uy.

ANTHONY LOCSIN

Davao City

sumad

nangauphak na ang imong retrato:
ang payag sa imong luyo, hanap na,
ang mga buwak sa imong bestida, buhi pa,
ang imong mga mata napaksit na.
hinuon, aduna gyoy wala mausab:
ang imong pahiyom, madapiton gihapon.
daw madungog gihapon nako imong agik-ik.

pasayloa baya ko, ha, day,
panagsa na lang gyod ta magkita.
unsaon, nasubsob man ning akong pangita;
unsaon, maningkamot gyod nga adunay madala;
unsaon, dako man og kaltas kon mopalta.
day, ang mga buwak gikan sa miaging semana
puwa gihapon, ang mga dahon presko pa;
bantang man god sa uwan. porbida!
unsaon, wala may tabon imong lapida.

ELVIN RUIZ
Dakbayan sa Sugbo

ELVIN RUIZ
D. LUBIANOSA
5-28-19

Sa Sunod Gula

Balak Hagdanlog

mopalaktod sa mga ang-ang sa hagdanlog habog; / mopapugay sa lubas nga mga bukog...

Sugilanon Sa Dihang Nahubog Si Abel

Dili langit ang iyang gikadulog kondili ang sidsiran sa impiyerno...

Sugilanon Pahimangno Ni Sir

Adunay lainlaing klase sa magtutungha. Ug adunay lainlain klase sa magtutudlo...